

**ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)
ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΑΚ. ΕΤΟΥΣ 2023-2024**

Εξεταζόμενο μάθημα: Εισαγωγή στην Ψυχολογία

ΘΕΜΑ:

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΚΑΙ ΝΟΡΜΑ ΑΜΟΙΒΑΙΟΤΗΤΑΣ. ΠΩΣ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΙΟΝ/ΠΟΙΟΥΣ ΤΡΟΠΟ/ΤΡΟΠΟΥΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Απάντηση:

Η κοινωνική ψυχολογία μελετά τα αίτια και τις συνέπειες της κοινωνικότητας. Συγκεκριμένα, η κοινωνική ψυχολογία ασχολείται με τα ακόλουθα ερωτήματα: Πώς αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους οι άνθρωποι (κοινωνική συμπεριφορά); Πώς σκεφτόμαστε οι άνθρωποι ο ένας για τον άλλο (κοινωνική νόηση); Πώς αλλάζουμε ο ένας τον άλλο (κοινωνική επιρροή);

Η κοινωνική επιρροή είναι ο έλεγχος της συμπεριφοράς ενός ανθρώπου από έναν άλλο, και συμβαίνει όλη την ώρα. Ο καθένας μας επηρεάζει άλλους ανθρώπους, και ο καθένας μας επηρεάζεται από αυτούς. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούμε είναι πολυάριθμες και διαφορετικές, αλλά στο τέλος όλες βασίζονται στο γεγονός πως τα ανθρώπινα όντα έχουν τρία βασικά κίνητρα: να βιώνουν ευχαρίστηση και να αποφεύγουν τον πόνο (το ηδονιστικό κίνητρο), να γίνονται αποδεκτά και να αποφεύγουν την απόρριψη (το κίνητρο αποδοχής), και να πιστεύουν αυτό που είναι σωστό και να αποφεύγουν να πιστεύουν αυτό που είναι λάθος (το κίνητρο της ακρίβειας). Το κίνητρο της αποδοχής μπορεί να αποτελέσει μοχλό για κοινωνική επιρροή.

Οι άγραφοι κανόνες που διέπουν την κοινωνική συμπεριφορά ονομάζονται νόρμες, και πρόκειται για εθιμικά πρότυπα συμπεριφοράς τα οποία μοιράζονται τα άτομα που εντάσσονται σε κάποιον πολιτισμό. Μαθαίνουμε τις νόρμες με εξαιρετική ευκολία και τις ακολουθούμε με παροιμιώδη προσήλωση, διότι γνωρίζουμε ότι, εάν δεν το κάνουμε, οι άλλοι δεν θα μας εγκρίνουν. Κάθε άνθρωπος πολιτισμός έχει μία

νόρμα αμοιβαιότητας, που είναι ο άγραφος κανόνας που υπαγορεύει ότι οι άνθρωποι πρέπει να ευεργετούν αυτούς που τους έχουν ευεργετήσει. Οι νόρμες μπορεί να είναι ένα πολύ ισχυρό εργαλείο κοινωνικής επιρροής. Η κανονιστική επιρροή είναι ένα φαινόμενο που προκύπτει όταν η συμπεριφορά ενός άλλου ατόμου παρέχει πληροφόρηση αναφορικά με την αρμόζουσα συμπεριφορά. Για παράδειγμα, οι σερβιτόροι και οι σερβιτόρες γνωρίζουν καλά τη νόρμα της αμοιβαιότητας, κι έτσι συχνά προσφέρουν στους πελάτες γλυκό με τον λογαριασμό, ελπίζοντας πως οι πελάτες που θα λάβουν το δωρεάν γλυκάκι θα νιώσουν υποχρεωμένοι να κάνουν κάτι «παραπάνω» για τον σερβιτόρο που έχει κάνει κάτι «παραπάνω» γι' αυτούς.

Με την έλευση της εφηβείας, οι έφηβοι περνούν όλο και λιγότερο χρόνο με τους γονείς τους, καθώς βρίσκονται περισσότερες ώρες εκτός σπιτιού, σε εξωσχολικές δραστηριότητες, φροντιστήρια κ.α., και στρέφονται κυρίως στις ομάδες των συνομηλίκων τους. Τα παιδιά και οι έφηβοι στρέφονται στους άλλους για να εξηγήσουν ποιοι πραγματικά είναι ή για να επιβληθούν. Ο Erikson, στη θεωρία των ψυχοκοινωνικών σταδίων της ανάπτυξης, επισημαίνει το ρόλο των συνομηλίκων στη διαμόρφωση της ταυτότητας στην εφηβική ηλικία, υποστηρίζοντας πως ο επαναπροσδιορισμός του κόσμου από τον έφηβο αλληλοσυνδέεται με τη δημιουργία και τη συγκρότηση ταυτότητας, η οποία επιτυγχάνεται στο πλαίσιο των στενών σχέσεων με τους συνομηλίκους. Επειδή ο έφηβος φοβάται την απόρριψη, πολλές φορές ακολουθεί πιστά τον τρόπο δράσης, συμπεριφοράς, εμφάνισης, έκφρασης, των συνομηλίκων.

Κατά αυτόν τον τρόπο ξεχνά ότι κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός και πολλές φορές υποτάσσεται και παραδίνεται στην ομάδα των φίλων του. Ο νέος και οι νέα θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί κι επιλεκτικοί ως προς τους φίλους που έχουν. Ο κίνδυνος ο νέος και η νέα να ακολουθήσουν αρνητικά πρότυπα συμπεριφοράς είναι υπαρκτός. Θα πρέπει ο νέος και η νέα ως προς την επιλογή των φίλων τους να κάνουν και δεύτερες σκέψεις. Δεν είναι κακό να μην συμφωνούμε με κάποιους ανθρώπους όταν οι επιλογές τους είναι αντίθετες με τις δικές μας.

Εξεταζόμενο μάθημα: Ιστορία της Ψυχολογίας

ΘΕΜΑ:

ΑΝΑΠΤΥΞΤΕ ΠΩΣ ΕΠΗΡΕΑΣΕ Ο ΦΡΑΝΣΙΣ ΓΚΟΛΤΟΝ (Sir Francis Galton) ΤΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΣΜΟΥ

Απάντηση:

Ο Francis Galton (1822-1911), ήταν ξάδερφος του Δαρβίνου και επηρεάστηκε από τον ίδιο και τη θεωρία της εξέλιξης. Παιδί εύπορης οικογένειας, έλαβε από μικρή ηλικία κατ οίκον διαπαιδαγώγηση και ανέπτυξε από την προσχολική ηλικία εξαιρετικές ικανότητες στη γραφή και ανάγνωση. Σπούδασε στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και αργότερα έγινε μέλος της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας και ανέλαβε ένα ταξίδι στη νοτιοδυτική Αφρική, όπου επέδειξε τη χαρτογραφική του ικανότητα και τιμήθηκε με παράσημο. (σελ 336)

Ο Galton είχε πάθος με τις μετρήσεις. Συγκεκριμένα, προσπαθώντας να μετρήσει και να προβλέψει τον καιρό. Εφηύρε το χάρτη του καιρού, εξίσωσε την ευφυΐα με την αισθητηριακή οξύτητα και επιχειρούσε να μετρήσει τη νοημοσύνη μετρώντας την οξύτητα των αισθήσεων. Πίστευε ότι η ευφυΐα κληρονομείται και συνιστούσε την ευγονική, προκειμένου να βελτιωθεί η ανθρώπινη νοημοσύνη. Μάλιστα, το 1865 πρότεινε τα ζευγάρια να συνενώνονται επιστημονικά και η κυβέρνηση να ενισχύει οικονομικά τους γάμους όσων ατόμων έχουν τα επιθυμητά χαρακτηριστικά.

Υπήρξε ακραίος νατιβιστής και επιβεβαίωσε την πεποίθησή του μέσα από μελέτες σε δίδυμα. (σελ 338). Χρησιμοποιώντας την πρώτη λεκτική συνειρμική δοκιμασία, βρήκε ότι οι αντιδράσεις σε λέξεις- ερεθίσματα τείνουν να είναι σταθερές, να αντλούνται από εμπειρίες της παιδικής ηλικίας και να υποδηλώνουν την ύπαρξη ασυνειδήτου. Αργότερα, ερεύνησε τις νοητικές παραστάσεις και ανακάλυψε την ύπαρξη μεγάλων ατομικών διαφορών ως προς τις νοητικές εικόνες. Ήταν ο πρώτος που επινόησε τη μέθοδο της συσχέτισης και χρησιμοποίησε τον διάμετρο ως μέτρο κεντρικής τάσης (σελ 340-341)

Ο Λειτουργισμός, ως σχολή αναπτύχθηκε υπό την επίδραση του Δαρβίνου, και τόνιζε το ρόλο της συνείδησης και της συμπεριφοράς στην προσαρμογή στο περιβάλλον. Οι λειτουργιστές επιχειρούσαν να κατανοήσουν τη λειτουργία του νου- παρά να προσδιορίσουν το περιεχόμενό του. Ενδιαφέρονταν για την πρακτικότητα και έδιναν έμφαση στη διερεύνηση της μεθοδολογίας. Τέλος, ενδιαφέρονταν για τις διαφορές ανάμεσα στους οργανισμούς και φυσικά επηρεάστηκαν πολύ από τη θεωρία εξέλιξης των ειδών του Δαρβίνου (σελ 374-375)

Γίνεται, λοιπόν, φανερό ότι η θεωρία του Γάλτον επηρέασε την ανάπτυξη της σχολής του Λειτουργισμού, καθώς ο ίδιος ενδιαφέρεται για τις μετρήσεις και τις μεθόδους, για τις ατομικές διαφορές και την ανθρωπομετρία, για τη λειτουργία του νου και συνολικά και η δική του θεωρία αποτελεί απόρροια της θεωρίας της εξέλιξης.

Εξεταζόμενο μάθημα: Ψυχολογία της Προσωπικότητας

ΘΕΜΑ:

ΝΑ ΣΥΖΗΤΗΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΕΝΟΣ ΠΙΘΑΝΟΥ ΕΚΤΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Απάντηση:

Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, πολλοί ερευνητές προσπάθησαν να απαριθμήσουν και να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας. Μερικές από τις πιο γνωστές προσπάθειες είναι αυτή του Gordon Allport, ο οποίος έφτιαξε έναν κατάλογο με 4.000 χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, οι 16 παράγοντες προσωπικότητας του Raymond Cattell και η θεωρία των τριών παραγόντων του Hans Eysenck. Ωστόσο, πολλοί θεώρησαν ότι η θεωρία Cattell ήταν περίπλοκη ενώ η αντίστοιχη του Eysenck είχε περιορισμένο πεδίο εφαρμογής. Η θεωρία των Πέντε Παραγόντων, έρχεται για να καλύψει τα κενά των προηγούμενων.

Η Μεγάλη Πεντάδα (Big Five), σχεδιάστηκε για να συμπεριλάβει εκείνα τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τα οποία οι άνθρωποι θεωρούν τα πιο σημαντικά για τη ζωή τους. Ο Goldberg (1990), θεώρησε πως πίσω από αυτή την προσέγγιση ενυπάρχουν οι πιο σημαντικές πλευρές της αλληλεπίδρασης για τους ανθρώπους. Έρευνες αποδεικνύουν ότι οι άνθρωποι σε διαφορετικούς πολιτισμούς με διαφορετικές γλώσσες ερμηνεύουν την [προσωπικότητα](#) σύμφωνα με το μοντέλο των πέντε παραγόντων.

Ο όρος μεγάλη πεντάδα αναφέρεται στα ευρήματα ότι σε κάθε ένα από τα πέντε χαρακτηριστικά εντοπίζονται πολλά ακόμη επιμέρους χαρακτηριστικά. Αν και έχουν χρησιμοποιηθεί διαφορετικοί όροι για την μεγάλη πεντάδα εδώ θα χρησιμοποιήσουμε τους όρους *νευρωτικότητα, εξωστρέφεια, πνευματική διαθεσιμότητα, καλή προαίρεση και ευσυνειδησία*. Οι παράγοντες επιβεβαιώθηκαν μέσω διάφορων τεχνικών αξιολόγησης, στις οποίες περιλαμβάνονταν αυτοαξιολογήσεις, αντικειμενικά τεστ και αναφορές παρατηρητών. Στη συνέχεια οι McCrae και Costa ανέπτυξαν ένα τεστ προσωπικότητας, το Ερωτηματολόγιο Προσωπικότητας NEO (NEO Personality Inventory), χρησιμοποιώντας το ακρωνύμιο από τα αρχικά των τριών πρώτων παραγόντων. Επιπλέον, διαφοροποίησαν καθέναν από τους παράγοντες της Μεγάλης Πεντάδας σε έξι ειδικότερες όψεις. Οι όψεις είναι τα

ειδικότερα χαρακτηριστικά ή συστατικά που αποτελούν καθέναν από τους γενικότερους παράγοντες της Μεγάλης Πεντάδας.

Το μοντέλο των πέντε παραγόντων αποτυγχάνει να συλλάβει κρίσιμα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με ηθικά χαρακτηριστικά. Η προσθήκη ενός ακόμη παράγοντα εντιμότητα-ειλικρίνεια στο big-five περιλαμβάνει τη διάσταση κινήτρου του ηθικού χαρακτήρα και το big five γίνεται HEXACO. Ο παράγοντας της ηθικής μπορεί να περιλαμβάνει την ικανότητα προσαρμογής σε διαφορετικούς πολιτισμούς, την ανοικτότητα σε νέες ιδέες και αξίες, καθώς και την ικανότητα επικοινωνιακής επικοινωνίας και συνεργασίας σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα. Ένα άτομο με υψηλό διαπολιτισμικό προσανατολισμό μπορεί να είναι πιθανόν να αντιμετωπίζει με ανοικτό μυαλό τις διαφορές και να αντλεί εμπειρίες από διαφορετικούς πολιτισμούς, προσθέτοντας έτσι μια διαπολιτισμική διάσταση στο σύνολο των παραγόντων προσωπικότητας. Οι διαστάσεις του μοντέλου των έξι παραγόντων μπορούν να αξιολογηθούν μέσω δύο ερωτηματολογίων αυτοαναφοράς. Αυτά είναι το Αναθεωρημένο Ερωτηματολόγιο Προσωπικότητας HEXACO που περιλαμβάνει 100 ερωτήματα, και το HEXACO-60 που έχει 60 ερωτήματα. Και τα δύο είναι έγκυρα και αξιόπιστα τεστ. Οι παράγοντες του μοντέλου έχουν τεκμηριωθεί σε πολλές διαφορετικές κοινωνίες.

Οι πέντε παράγοντες παρατηρούνται με συνέπεια σε ανατολικούς και σε δυτικούς πολιτισμούς, και αυτό είναι ένα εύρημα που επίσης υποστηρίζει το γενετικό στοιχείο ή αλλιώς τη γενετική συνιστώσα. Αυτοί οι πέντε παράγοντες και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους έχουν εντοπιστεί σε περισσότερα από 50 διαφορετικά έθνη. Παρόλο που οι ίδιοι παράγοντες είναι κοινοί σε όλους σχεδόν τους αστικούς πληθυσμούς, έχουν αναγνωριστεί σημαντικές διαφορές στη σχετική αξία τους και στην τάση για κοινωνική αρεστότητα (στην τάση να είναι κάποιος κοινωνικά επιθυμητός) από τον έναν πολιτισμό στον άλλο.